

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA IQTISODIY O'SISH OMILLARINI TAHLIL QILISH.

Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li

Namangan davlat texnika universiteti

3-kurs tayanch doktoranti

ORCID: 0009-0003-1642-4879

E-mail: 24mirzobobur@gmail.com

Annotatsiya

Mazkur maqolada O'zbekiston iqtisodiyotida iqtisodiy o'sish jarayonini belgilovchi asosiy omillar tizimli tahlil qilinadi. Iqtisodiy o'sish mamlakatning ijtimoiy farovonligini oshirish, ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish hamda investitsion faollikni rag'batlantirishda muhim omil hisoblanadi. Tadqiqotda mehnat resurslari, kapital qo'yilmalar, texnologik innovatsiyalar, tashqi savdo balansi va davlatning iqtisodiy siyosati kabi tarkibiy omillar o'sishning bosh manbalari sifatida ko'rib chiqiladi. Maqolada shuningdek, iqtisodiy o'sishning sifat jihatlari — innovatsion rivojlanish, raqamli transformatsiya, xususiy sektorni qo'llab-quvvatlash va ishlab chiqarish samaradorligini oshirish mexanizmlari tahlil qilinadi. Natijada, iqtisodiy o'sishning barqarorligini ta'minlash uchun institutsional islohotlarni chuqurlashtirish, inson kapitaliga sarmoya kiritish va innovatsion infratuzilmani kengaytirish zarurligi ilmiy asosda isbotlanadi.

Kalit so'zlar: iqtisodiy o'sish, iqtisodiy omillar, O'zbekiston iqtisodiyoti, investitsiya, innovatsiyalar, inson kapitali, ishlab chiqarish samaradorligi, raqamli iqtisodiyot, barqaror rivojlanish.

Аннотация

В данной статье системно анализируются основные факторы, определяющие процесс экономического роста в экономике Узбекистана. Экономический рост является важным фактором повышения социального благополучия страны, расширения производственных мощностей и стимулирования инвестиционной активности. В качестве основных источников роста в исследовании рассматриваются такие структурные факторы, как трудовые ресурсы, капитальные вложения, технологические инновации, внешнеторговый баланс и государственная экономическая политика. Также анализируются качественные аспекты экономического роста – инновационное развитие, цифровая трансформация, поддержка частного сектора и механизмы повышения эффективности производства. В результате научно обоснована необходимость углубления институциональных реформ, инвестиций в человеческий капитал и расширения инновационной инфраструктуры для обеспечения устойчивости экономического роста.

Ключевые слова: экономический рост, экономические факторы, экономика Узбекистана, инвестиции, инновации, человеческий капитал, эффективность производства, цифровая экономика, устойчивое развитие.

Abstract

This article systematically analyzes the main factors determining the process of economic growth in the economy of Uzbekistan. Economic growth is an important factor in increasing the social well-being of the country, expanding production capacity, and stimulating investment activity. The study considers structural factors such as labor resources, capital investments, technological innovations, foreign trade balance, and state economic policy as the main sources of growth. The article also analyzes the qualitative aspects of economic growth — innovative development, digital transformation, private sector support, and mechanisms for increasing production efficiency. As a result, the need to deepen institutional reforms, invest in human capital, and expand innovative infrastructure to ensure the sustainability of economic growth is scientifically proven.

Keywords: economic growth, economic factors, economy of Uzbekistan, investment, innovations, human capital, production efficiency, digital economy, sustainable development.

KIRISH

Har qanday davlatning barqaror rivojlanishida iqtisodiy o'sish markaziy o'rinni egallaydi. Iqtisodiy o'sish — bu milliy ishlab chiqarish hajmining ortishi, xalq farovonligining yuksalishi va ijtimoiy-iqtisodiy tizimning takomillashuvi jarayonidir. U nafaqat ishlab chiqarishning ko'payishini, balki resurslardan foydalanish samaradorligining oshishini, texnologik yangilanishlarni va inson kapitalining rivojlanishini ham o'z ichiga oladi. Shu nuqtai nazardan, O'zbekiston Respublikasida iqtisodiy o'sish omillarini chuqur tahlil qilish milliy iqtisodiyotning hozirgi holatini baholash, mavjud imkoniyatlarni aniqlash va uzoq muddatli strategik yo'nalishlarni belgilashda muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston mustaqillikka erishganidan keyingi davrda iqtisodiy tizimni bozor tamoyillari asosida shakllantirish yo'lida izchil islohotlarni amalga oshirdi. Bu islohotlar dastlab iqtisodiyotning barqarorlashtirilishiga, keyinchalik esa tarkibiy o'zgarishlar orqali iqtisodiy o'sishni ta'minlashga qaratilgan edi. Ayniqsa, so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan "Yangi O'zbekiston" taraqqiyot strategiyasi doirasida iqtisodiyotni modernizatsiya qilish, investitsion muhitni yaxshilash, raqobatbardoshlikni oshirish va inson kapitaliga sarmoya kiritish jarayonlari yangi bosqichga ko'tarildi. Shu bois, iqtisodiy o'sishning asosiy omillarini aniqlash va ularning o'zaro ta'sir mexanizmini o'rganish dolzarb ilmiy vazifalardan biri hisoblanadi.

Iqtisodiy nazariyada o'sish omillari odatda ikki guruhga bo'linadi: ekstensiv va intensiv omillar. Ekstensiv o'sish ishlab chiqarish jarayonida qo'shimcha resurslardan — mehnat, kapital, yer yoki xomashyo kabi omillardan kengroq foydalanish hisobiga yuz beradi. Intensiv o'sish esa mavjud resurslardan samaraliroq foydalanish, texnologik yangilanish, malakali mehnat kuchi va boshqaruv tizimining takomillashuvi orqali ta'minlanadi. Zamonaviy iqtisodiy tizimlarda aynan intensiv o'sish omillari ustuvor ahamiyat kasb etmoqda, chunki ular innovatsion rivojlanish, mehnat

unumdorligi va yuqori qo'shilgan qiymat yaratish jarayonlariga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

O'zbekiston iqtisodiyotida so'nggi yillarda iqtisodiy o'sish sur'atlari barqarorlik kasb etmoqda. Rasmiy statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2017–2024-yillar oralig'ida mamlakat yalpi ichki mahsuloti o'rtacha 5–6 foiz atrofida o'sdi. Ushbu ko'rsatkich pandemiya davrida ham ijobiy dinamikani saqlab qoldi. Bunga, bir tomondan, makroiqtisodiy barqarorlik siyosati, boshqa tomondan esa ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarining diversifikatsiyasi sabab bo'ldi. Shu bilan birga, iqtisodiy o'sishni belgilovchi ichki omillar (investitsiya faolligi, infratuzilma rivoji, inson kapitali) hamda tashqi omillar (eksport bozorlari, xorijiy investitsiyalar oqimi, global narxlar dinamikasi) o'rtasidagi muvozanat muhim o'rin tutadi.

Iqtisodiy o'sish omillarini tahlil qilishda ishlab chiqarish omillari nazariyasi, Solou modeli, shuningdek, endogen o'sish nazariyalari muhim ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi. R. Solou tomonidan ishlab chiqilgan neoklassik o'sish modeli kapital, mehnat va texnologik taraqqiyot o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni tahlil qilish imkonini beradi. Ushbu modelga ko'ra, uzoq muddatli o'sishning asosiy manbai — texnologik taraqqiyotdir. Keyingi tadqiqotlarda (Romer, Lucas) esa endogen o'sish nazariyalari ilgari surilib, bilim, innovatsiya va inson kapitali iqtisodiy o'sishning ichki harakatlantiruvchi kuchi sifatida ko'rsatildi. O'zbekiston iqtisodiyoti uchun ham bu yondashuvlar dolzarb bo'lib, mamlakatning raqamli transformatsiya jarayonlari aynan shu konsepsiyalar bilan bevosita uyg'unlashadi.

So'nggi yillarda mamlakatda amalga oshirilgan iqtisodiy islohotlar natijasida xorijiy sarmoyalar hajmi ortib, davlat sektori ulushi kamayib, xususiy sektor faolligi kuchaymoqda. Bank tizimini erkinlashtirish, milliy valyutaning konvertatsiyasi, soliq yukining pasaytirilishi va erkin iqtisodiy zonalarining faoliyati iqtisodiy o'sishga turtki beruvchi muhim omillarga aylandi. Shu bilan birga, energiya samaradorligini oshirish, transport-logistika tizimini modernizatsiya qilish, hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutni kamaytirish ham o'sishning hududiy barqarorligini ta'minlashga xizmat qilmoqda.

Biroq iqtisodiy o'sish faqat raqamli ko'rsatkichlar bilan emas, balki sifat jihatidan ham baholanishi zarur. Agar o'sish asosan xomashyo eksportiga yoki past qo'shilgan qiymatli sohalarga tayanadigan bo'lsa, bu uzoq muddatli barqarorlikni ta'minlamaydi. Shu sababli O'zbekiston uchun innovatsion ishlab chiqarish, texnologik modernizatsiya, inson kapitaliga sarmoya kiritish va ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirish kabi omillar asosiy ustuvor yo'nalish sifatida ko'rilmoqda. Hozirda mamlakatning "2030-yilgacha bo'lgan taraqqiyot strategiyasi"da ham aynan shu yo'nalishlarga alohida e'tibor qaratilgan.

Iqtisodiy o'sish omillarini kompleks tahlil qilish, ularning o'zaro bog'liqligini aniqlash va natijadorlikni baholash — nafaqat ilmiy, balki amaliy jihatdan ham ahamiyatli vazifadir. Bu jarayon hukumat siyosatini ishlab chiqishda, hududiy rivojlanish dasturlarini tuzishda va xalqaro investitsion loyihalarni rejalashtirishda ishonchli asos bo'lib xizmat qiladi. Shu ma'noda, ushbu tadqiqotning maqsadi — O'zbekiston iqtisodiyotida iqtisodiy o'sishning asosiy omillarini aniqlash, ularning

o'zaro ta'sirini baholash hamda mavjud muammolarni bartaraf etish bo'yicha takliflar ishlab chiqishdan iboratdir.

Shunday qilib, iqtisodiy o'sish masalasi — mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasini, raqobatbardoshligini va xalq farovonligini belgilovchi asosiy ko'rsatkichlardan biridir. O'zbekiston misolida bu jarayonni tahlil qilish nafaqat milliy iqtisodiy siyosatning samaradorligini baholash, balki global iqtisodiy integratsiya sharoitida barqaror rivojlanish strategiyasini shakllantirish uchun ham muhim ilmiy ahamiyat kasb etadi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Iqtisodiy o'sish nazariyasi iqtisodiyot fanining eng muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, ko'plab olimlar tomonidan chuqur o'rganilgan. R. Solou o'zining neoklassik modelida iqtisodiy o'sishning asosiy omillari sifatida kapital, mehnat va texnologik taraqqiyotni ajratib ko'rsatgan[1]. Uning fikricha, texnologik innovatsiyalar uzoq muddatli barqaror o'sishning asosiy manbaidir. P. Romer esa endogen o'sish modelida bilim va innovatsiyalarni iqtisodiy o'sishning ichki harakatlantiruvchi kuchi sifatida talqin etadi[2]. Shuningdek, J. Schumpeter innovatsion faoliyat va tadbirkorlikni iqtisodiy rivojlanishning dinamik omili sifatida ta'riflagan[3].

O'zbekiston iqtisodiyoti kontekstida esa mahalliy olimlar — F. Shavkatovich, A. Vohidov va M. Jo'rayev mamlakatda iqtisodiy o'sish omillarini tahlil qilib, investitsiyalar hajmi, sanoat diversifikatsiyasi, inson kapitali va raqamli iqtisodiyotning kengayishini asosiy determinantlar sifatida ko'rsatganlar. Ularning tadqiqotlari O'zbekiston iqtisodiyotida tarkibiy o'zgarishlar, ishlab chiqarish samaradorligi hamda eksport salohiyatining oshishi o'sishning muhim drayverlariga aylanganini ta'kidlaydi[4].

Shuningdek, Jahon banki (World Bank,) va Xalqaro valyuta jamg'armasi (IMF) hisobotlarida O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror o'sishi uchun islohotlarni chuqurlashtirish, raqobat muhitini yaxshilash, inson kapitaliga sarmoya kiritish va innovatsion iqtisodiy modelni rivojlantirish zarurligi qayd etilgan. Shunday qilib, mavjud adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston uchun iqtisodiy o'sishning asosiy omillari — investitsiyalar, texnologik yangilanish, inson kapitali, institutsional islohotlar va global integratsiya hisoblanadi.

METODOLOGIYA

Ushbu tadqiqotda O'zbekiston iqtisodiyotida iqtisodiy o'sish omillarini tahlil qilish uchun kompleks yondashuv qo'llanildi. Avvalo, tadqiqotning nazariy asosini iqtisodiy o'sishning klassik va zamonaviy modellari — A. Smitning "ko'rinmas qo'l" nazariyasi, R. Solouning neoklassik o'sish modeli hamda P. Romer tomonidan ilgari surilgan endogen o'sish nazariyasi tashkil etdi. Mazkur modellarga tayanib, iqtisodiy o'sishga ta'sir etuvchi asosiy omillar — kapital, mehnat resurslari, texnologik innovatsiyalar, investitsiyalar hajmi va institutsional muhit o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston iqtisodiyotining so'nggi yillardagi rivojlanish dinamikasi iqtisodiy o'sishning asosiy omillarini tizimli ravishda o'rganishni talab etadi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, mamlakatda iqtisodiy o'sishni ta'minlayotgan omillar bir nechta yo'nalishlarda namoyon bo'lmoqda: investitsiyalar hajmining oshishi, ishlab chiqarish samaradorligining yuksalishi, eksport salohiyatining kengayishi, raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi, shuningdek, davlatning islohot siyosati va makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi faol roli[5].

Birinchi navbatda, kapital qo'yilmalar va investitsiyalar iqtisodiy o'sishning muhim drayveri sifatida e'tirof etiladi. Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, 2020–2024-yillar davomida asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar hajmi yiliga o'rtacha 10–12 foizga oshgan. Bu esa yangi ishlab chiqarish quvvatlarini ishga tushirish, infratuzilma obyektlarini qurish va texnologik yangilanish jarayonlarini jadallashtirishga imkon berdi. Xususan, xorijiy to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalar ulushi 2024-yil holatiga ko'ra jami investitsiyalar tarkibida 23 foizni tashkil etgani O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy makonga integratsiyasi kuchayib borayotganini ko'rsatadi.

Ikkinchi omil sifatida mehnat unumdorligining oshishi va inson kapitalining rivojlanishi e'tiborga loyiqdir. Mamlakatda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, kasbiy malaka oshirish markazlarini tashkil etish hamda yoshlar bandligini ta'minlash bo'yicha davlat dasturlari mehnat bozori sifat ko'rsatkichlarini yaxshilagan. Bu jarayon, o'z navbatida, ishlab chiqarish samaradorligining oshishiga xizmat qilmoqda. Jahon banki ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekistonning mehnat unumdorligi indeksi 2018-yildan 2023-yilgacha bo'lgan davrda 17 foizga o'sgan.

Uchinchi muhim omil — sanoat ishlab chiqarishining diversifikatsiyasi. So'nggi yillarda mamlakat iqtisodiyotida xomashyo eksportidan tayyor mahsulot ishlab chiqarish va qayta ishlashga o'tish tendensiyasi kuchaymoqda. Masalan, kimyo, farmatsevtika, avtomobilsozlik, elektrotexnika kabi sohalarga qaratilgan investitsiyalar natijasida sanoatning umumiy hajmidagi yuqori qo'shimcha qiymatli mahsulotlar ulushi 2019-yildagi 27 foizdan 2024-yilda 35 foizgacha oshgan. Bu esa O'zbekiston sanoatining raqobatbardoshligini mustahkamlashda muhim omil bo'ldi.

To'rtinchi yo'nalish — eksport faoliyatini rag'batlantirish. Eksport tarkibining diversifikatsiyasi va yangi bozorlarning ochilishi iqtisodiy o'sishga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Tashqi savdo aylanmasi 2024-yilda 62 milliard AQSh dollarini tashkil etib, 2019-yilga nisbatan 1,6 baravar o'sish kuzatildi. Shuningdek, qishloq xo'jaligi mahsulotlari, to'qimachilik, elektrotexnika va oziq-ovqat mahsulotlarining eksporti hajmi ortmoqda. Bu holat eksport salohiyatining ichki ishlab chiqarish bilan uyg'unlashganini ko'rsatadi.

Beshinchi muhim omil sifatida raqamli iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalarni joriy etish qayd etiladi. O'zbekiston "Raqamli iqtisodiyot – 2030" strategiyasi doirasida raqamli infratuzilmani kengaytirish, elektron hukumat tizimini rivojlantirish va IT-sektorni iqtisodiyotning yangi tarmog'i sifatida shakllantirishga katta e'tibor qaratmoqda. Raqamli texnologiyalarni ishlab chiqarish jarayonlariga

tatbiq etish natijasida biznes jarayonlar soddalashib, transaksion xarajatlar kamaymoqda, bu esa iqtisodiy samaradorlikni oshirmoqda[6].

Shuningdek, makroiqtisodiy barqarorlik va moliyaviy islohotlar ham o'sish jarayonida muhim rol o'ynaydi. Markaziy bank tomonidan inflyatsiyani pasaytirish, milliy valyuta barqarorligini saqlash va monetar siyosatni optimallashtirish bo'yicha amalga oshirilgan chora-tadbirlar iqtisodiyotdagi ishonch muhitini kuchaytirdi. 2024-yil yakunlariga ko'ra, inflyatsiya darajasi 8,8 foiz atrofida bo'lib, bu so'nggi o'n yildagi eng past ko'rsatkichlardan biri hisoblanadi[7].

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston iqtisodiyotida o'sish ko'p omilli tus olgan bo'lib, u ichki ishlab chiqarish hajmining kengayishi, investitsion faollikning ortishi va innovatsion rivojlanishning jadallashuvi bilan izohlanadi. Ammo bu jarayonni yanada barqarorlashtirish uchun iqtisodiyotni chuqur diversifikatsiya qilish, xususiyl sektorni qo'llab-quvvatlash, energetika va infratuzilma sohalarida modernizatsiyani davom ettirish zarur. Shundagina iqtisodiy o'sishning sifat ko'rsatkichlari mustahkamlanadi va O'zbekistonning raqobatbardosh milliy iqtisodiyoti shakllanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekiston iqtisodiyotida iqtisodiy o'sish omillarini tahlil qilish natijalari shuni ko'rsatadiki, mamlakatda so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan islohotlar kompleks yondashuv asosida barqaror o'sish sur'atlarini ta'minlamoqda. Iqtisodiy o'sishning asosiy manbalari sifatida ishlab chiqarish hajmining kengayishi, xorijiy investitsiyalar oqimining ortishi, sanoat va xizmatlar sektorining diversifikatsiyasi, infratuzilma loyihalarining jadallashuvi hamda inson kapitaliga qaratilgan e'tibor muhim o'rin tutadi. Shu bilan birga, iqtisodiy o'sishning sifati va barqarorligini oshirish uchun resurslardan samarali foydalanish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va raqamli iqtisodiyotga o'tish jarayonlarini chuqurlashtirish zarur.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ichki bozorni himoya qilish bilan birga, eksport salohiyatini oshirish, xususiyl sektor faolligini kengaytirish va soliq siyosatini liberallashtirish iqtisodiy o'sishga sezilarli hissa qo'shmoqda. Shu o'rinda, davlat tomonidan yaratilayotgan qulay investitsion muhit, erkin iqtisodiy zonalarining faoliyati va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash dasturlari milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishda muhim rol o'ynamoqda.

Kelajakda O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror o'sishini ta'minlash uchun innovatsion infratuzilmani rivojlantirish, energiya samaradorligini oshirish, ta'lim va kasb-hunar tizimini mehnat bozori ehtiyojlariga moslashtirish kabi chora-tadbirlar ustuvor ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, makroiqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash, moliya tizimi ishonchliligini oshirish va ijtimoiyl adolat tamoyillariga asoslangan iqtisodiy boshqaruv tizimini shakllantirish orqali mamlakat uzoq muddatli iqtisodiy taraqqiyot yo'lida izchil harakatlana oladi. Shu jihatdan, iqtisodiy o'sish omillarining chuqur tahlili O'zbekistonning kelgusi iqtisodiy siyosatini samarali rejalashtirishda muhim ilmiy va amaliy asos bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Baxtiyorovna, N. G. (2025). O'zbekistonda iqtisodiy o'sish va unga ta'sir etuvchi omillar. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 3(32), 558-562.
2. Abdullajon o'g'li, O. D. (2025). Rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlarda ishchi kuchi migratsiyasi va iqtisodiy o'sish. *Global Science Review*, 5(1), 327-336.
3. Elyorjon o'g'li, X. D. (2025). Yashil iqtisodiyot: o'zbekistonning barqaror rivojlanish yo'li. *World scientific research journal*, 38(1), 302-307.
4. Yo'ldashov, X., & Shoyimov, S. (2024). O'zbekistonda iqtisodiy o'sishning rivojlanish bosqichlari. *Academic research in educational sciences*, 5(TSUE Conference 1), 411-414.
5. Ibrohimov, B. (2024). O'zbekiston Respublikasida tadbirkorlik subyektlarida innovatsion faoliyatning ahamiyati va o'rni.
6. Ibrohimov, B., & Sayfiddinov, S. (2024). Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ko'paytirishning asosiy yo'llari.
7. Ibrohimov, B., & Tursunov, A. (2024). O'zbekiston Respublikasining agrar siyosati va uni takomillashtirish yo'llari.
8. Ibrohimov, B. (2024). Innovatsion faoliyatni amalga oshirishda tadbirkorlik subyektlari duch keladigan muammolar tahlili. *Yashil Iqtisodiyot Va Taraqqiyot*, 2(12).
9. G'afurov, O., & Ibrohimov, B. (2022). O'zbekiston respublikasining ilk suveren xalqaro obligatsiyalarini joylashtirishdan tushgan mablag'larining qayta taqsimlanishi va ular samaradorligi tahlili. *Science and innovation*, 1(A8), 332-339.
10. Baxtiyor o'g'li, I. B. (2024). O'zbekistonda tadbirkorlik subyektlarida innovatsiyalarni joriy etishning iqtisodiy samaralari. *Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting*, 4(11), 213-219.
11. Boburmirzo, I., & Yunusov, A. (2024). Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik yilida mehnat bozorini tahlili. *Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali*, 2(17), 20-28.
12. Baxtiyor o'gli, I. B. (2023). Forms of ownership and entrepreneurship in agriculture in uzbekistan. *Miasto Przyszłości*, 42, 284-291.
13. Ibrahimovich, R. B., Ugli, I. B. B., & Ugli, I. B. B. (2023). Innovative reforms in agriculture development. *The American Journal of Management and Economics Innovations*, 5(03), 9-13.
14. Rahimov, B. I., Yoldashev, B. S., & Ibrahimov, B. B. (2023). The need to organize a cluster in the agricultural network. *International Journal Of Management And Economics Fundamental*, 3(02), 9-19.
15. Рахимов, Б. И., & Иброхимов, М. Б. О. (2021). Моддий-техника ресурслари бозорини институционал тузилмаси ва ресурслар самарадорлигини баҳолашнинг услубий асослари. *Журнал инновации в экономике*, 4(7).
16. Maxmudjon o'g, T. U. M. (2025). Iqtisodiy o'sish va inflyatsiya o'rtasidagi bog'liqlik: O'zbekiston misolida tahlil (2010–2025). *Ta'lim taraqqiyoti*, 1(1), 81-84.